

Пономаренко Я.С., кандидат психологічних наук, доцент кафедри соціології та психології факультету № 6 Харківського національного університету внутрішніх справ

ПСИХОЛОГІЧНА РЕСУРСНІСТЬ У ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКАХ З АСЕРТИВНИМИ КОПІНГАМИ У ПОЛІЦЕЙСЬКИХ З ВИСОКИМ РІВНЕМ ПРОФЕСІЙНОГО САМОЗДІЙСНЕННЯ

Професійна діяльність поліцейських характеризується наявністю великої кількості травматичних подій, котрі мають негативні фізичні й емоційні наслідки для працівників. Закордонні дослідники сходяться у думці, що практичний досвід й толерантне ставлення поліціантів до стресових подій, не є показниками їх психологічної невразливості до різного роду психологічних травм [3]. Окрім, небезпеки у діяльності, поліцейські піддаються організаційним стресам, котрі викликані багатозадачністю й варіативністю дій [2], а також відчують брак особистісних ресурсів у подоланні труднощів професії [4]. Мінливе сьогодення та швидкі трансформації у суспільстві, актуалізують потребу у дослідженні впливу травматичних подій на особистість поліцейського, з метою виявлення ключових сфер, які найбільше зазнають травм [1].

Вибірку дослідження склали працівники поліції, у кількості 62 особи. Із застосуванням опитувальника «Професійного самоздійснення» О. Кокуна та за допомогою кластерного аналізу за методом k – середніх були сформовані групи з різним рівнем (низький, середній та високий) професійного самоздійснення (ПС). У групу з високим рівнем увійшло 33 досліджуваних. У дослідженні були задіяні «Опитувальник проактивної долаючої поведінки (копінга)» Е. Greenglas, R. Schwarzer і D. Taubert та «Опитувальник психологічної ресурсності особистості» О. Штепа. Для статистичної обробки даних було використано коефіцієнт рангової кореляції Спірмена.

Результати встановлених взаємозв'язків асертивних копінгів та показників психологічної ресурсності у поліцейських з високим рівнем ПС унаочненні на корелограмі (рис.1).

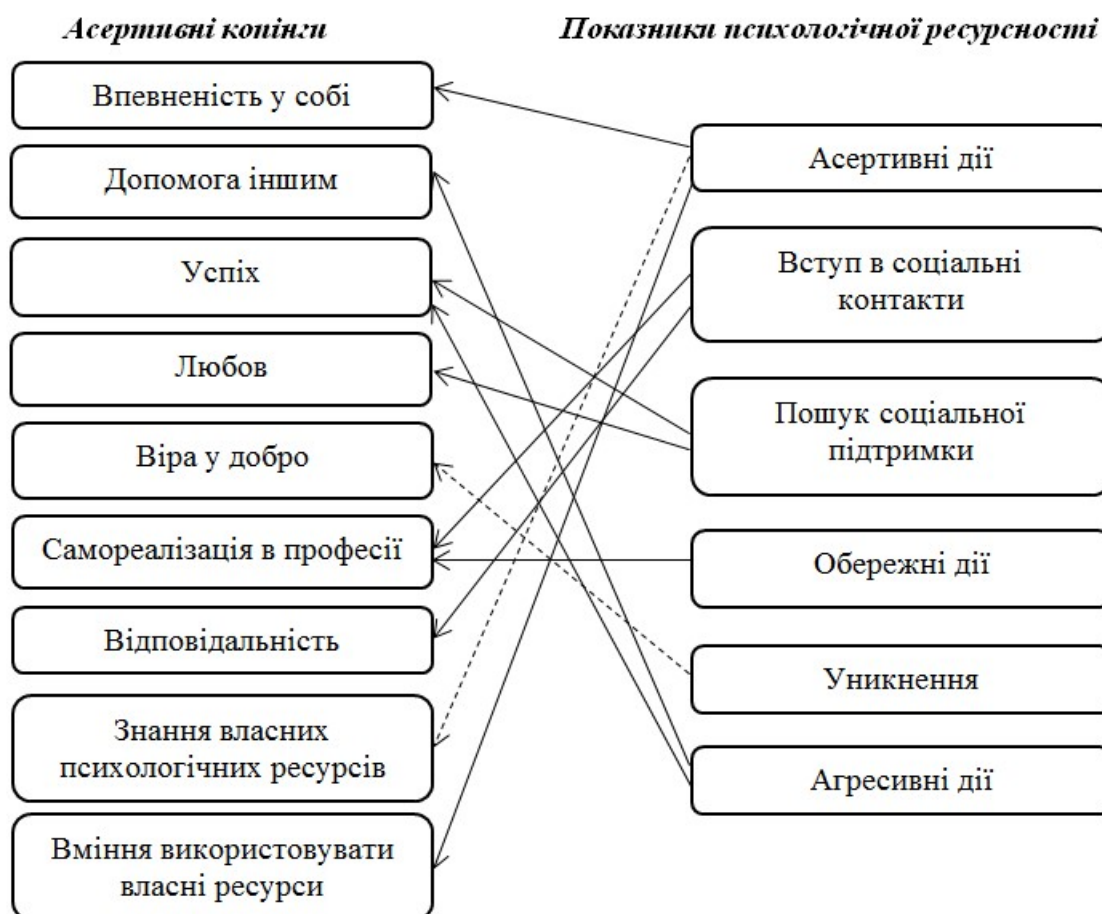

Рис. 1 – Взаємозв'язки асертивних копінгів та показників психологічної ресурсності у поліцейських з високим рівнем професійного самоздійснення.

Примітка: _____ позитивний зв'язок; - - - - - негативний зв'язок.

Отже, у досліджуваних з високим рівнем ПС встановлено наявність двох позитивних та одного негативного значущих взаємозв'язків між шкалою «Асертивні дії» та копінгами «Впевненість у собі» ($r = 0,378, p \leq 0,05$), «Вміння використовувати власні ресурси» ($r = 0,379, p \leq 0,05$), «Знання власних психологічних ресурсів» ($r = -0,402, p \leq 0,05$). Тобто, у цих досліджуваних зростання схильності активно і послідовно відстоювати свої інтереси, супроводжується посиленням впевненості у собі, своїх вміннях й навичках, а також набуває вираженості схильність самостійно регулювати власну поведінку, незалежно від зовнішніх впливів й оцінок, однак зменшується знання власних психологічних ресурсів.

У даній групі встановлено позитивні значущі взаємозв'язки за шкалою «Вступ в соціальні контакти» та копінгами «Самореалізація в професії» ($r = 0,539, p \leq 0,05$) й «Відповідальність» ($r = 0,513, p \leq 0,05$). Отримані

взаємозв'язки свідчать про те, що у досліджуваних з високим рівнем ПС під час стресових ситуацій актуалізується потреба у збільшенні соціальних контактів, разом з чим посилюється бажання поділитися своїми переживаннями в професійній сфері та зростає рівень відповідальності.

У групі з високим рівнем ПС встановлені позитивно значущі взаємозв'язки між шкалою «Пошук соціальної підтримки» та копінгами «Успіх» ($r = 0,620$, $p \leq 0,05$) та «Любов» ($r = 0,480$, $p \leq 0,05$). Такі результати говорять про те, що у цих досліджуваних актуалізація схильності в травматичних ситуаціях поділитися своїми переживаннями з іншими людьми, обговорити з ними подію, отримати підтримку й розуміння, відбувається зі збільшенням здатності організувати ситуації, які найбільше допомагатимуть їх повному саморозкриттю та досягненню успіху, а також посилюється вміння підтримувати близьку людину в складних ситуаціях.

За шкалою «Обережні дії» встановлено позитивний значущий взаємозв'язок за копінгом «Самореалізація в професії» ($r = 0,665$, $p \leq 0,05$). Такими чином, зі зростанням схильності до обережних дій актуалізується потреба у кар'єрному зростанні та вдосконаленні своїх професійних навичок.

У цій групі встановлено негативний значущий зв'язок між шкалами «Уникнення» та «Віра у добро» та ($r = - 0,399$, $p \leq 0,05$). Зміст виявленого взаємозв'язку свідчить про те, що у групі з високим рівнем ПС з посиленням схильності до уникнення рішучих дій, що вимагають великої напруги та відповідальності за наслідки, бажання відділитися від конфліктної ситуації, відкладати рішення наявної проблеми, відволікатися на інші види діяльності, набуває меншої вираженості переконаність у наявності справедливості, вміння сподіватися та бути милосердним до інших.

Встановлено позитивні взаємозв'язки між шкалою «Агресивні дії» та копінгами «Допомога іншим» ($r = 0,402$, $p \leq 0,05$) та «Успіх» ($r = 0,480$, $p \leq 0,05$). Такі результати свідчать про те, що у досліджуваних актуалізація допомоги іншим супроводжується посиленням схильності до агресивних дій, направлених на інших

людей, які проявляються в тенденції відчувати негативні почуття при невдачах і конфліктах з іншими людьми, звинувачувати навколишніх, відчувати почуття гніву, дратівливості, внутрішнього напруження, розчарування, незадоволеності фізичною або вербальною поведінкою, яка спрямована на пошкодження або зруйнування. Разом з цим збільшується здатність до організації власної життєдіяльності заради досягнення успіху у професійній діяльності.

Таким чином, у поліцейських з високим рівнем професійного самоздійснення позитивно корелюють на значущому рівні шкали «Впевненість у собі» та «Асертивні дії», «Допомога іншим» та «Агресивні дії», «Любов» та «Пошук соціальної підтримки», «Відповідальність» та «Вступ в соціальні контакти», «Вміння використовувати власні ресурси» та шкалою «Асертивні дії», шкала «Успіх» зі шкалами «Соціальна підтримка» та «Агресивні дії», а також шкала «Самореалізація в професії» та шкали «Вступ в соціальний контакт» і «Обережні дії». Негативні значущі кореляції у цій групі встановлені між шкалами «Віра в добро» та «Уникнення», «Знання власних психологічних ресурсів» та «Асертивні дії».

Список використаних джерел:

1. Collazo J. Adapting Trauma-Focused Cognitive Behavioral Therapy to Treat Complex Trauma in Police Officers. *Clinical Social Work Journal*. 2020. P.1–10.
2. Galatzer-Levy I.R., Huang S.H., Bonanno G.A. Trajectories of resilience and dysfunction following potential trauma: A review and statistical evaluation. *Clinical Psychology Review*. 2018. №63. P.41–55.
3. Regehr C., Carey M.G., Wagner S., Alden L.E., Buys N.J., Corneil W., Fyfe T., Matthews L.R., Randall C., White M., et al. A systematic review of mental health symptoms in police officers following extreme traumatic exposures. *Police Public Relations*. 2019. P.1–15.
4. Smith H.A., Wolfe-Clark A.L., Bryan C.J. An Exploratory Study of the Mental Toughness Psychological Skills Profile Psychometrics, and the Mediating Effect of Social Support Sources on Mental Toughness and Suicidal Ideation Among Military Police. *Journal of Police and Criminal Psychology*. 2016. №31. P.295–303.